

El pas dels dies

Narrativa

Dia a dia

Estanislau Torres
Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona, 2006

Joan Agut

Estanislau Torres (Barcelona, 1926) ha publicat d'ençà del 1961, any que va guanyar el premi Victor Català, més d'una quarantena de llibres. En la seva llarga trajectòria com a escriptor ha editat novel·la, narracions curtes, narrativa juvenil, història, viatges i excursionisme, reportatges i, finalment, memòries. A més del premi de narrativa curta que hem mencionat, amb *La xera*, Torres va guanyar el premi Sant Jordi 1965 amb *La derrota*. Les seves obres més significatives són, a part de les esmentades, *Cel de tardor*, *Els ulls i la cendra*, *Estimada Teresa*, *La batalla de l'Ebre*, *La caiguda de Barcelona* i *Quasi un dietari. Memòries: 1926-1949*.

'Dia a dia' és un dietari que comprèn quinze mesos, de desembre del 2004 a abril del 2005. Estanislau Torres anota els fets de la seva vida quotidiana, algunes reflexions sobre l'actualitat i l'evocació de situacions del passat. És el diari, no cal dir, d'un lletraferit que no renuncia a pensar pel seu compte i en què reivindica la seva condició d'escriptor i la seva extensa obra. En algunes ocasions, Torres es lamenta, amb raó, d'haver estat postergat i menysvalorat com a literat. L'autor

Estanislau Torres ha publicat un dietari. FRANCESC MELCION

no dubta a atribuir-ho a personatges concrets: Moix, Castellet i Moles. A més de la seva condició d'escriptor, el dietari posa de manifest l'excursionista que Torres ha estat al llarg de la seva vida, fins ara, que té 80 anys. Estanislau Torres, tot i que no es va afiliar mai a cap partit polític de la resistència antifranquista, sempre va ser un activista del catalanisme cultural d'arrel

popular com corresponia a la seva extracció social de la menestralia.

Dia a dia és un llibre que es fa llegir, té una gran amenitat i, encara que l'autor hi expliqui fets d'interès particular, les observacions de Torres sempre són pertinents. L'obra reflecteix un any i escaig de vida barcelonina vista per un escriptor sensible i intel·ligent.

Catalunya sense diaris

Assaig

Repertori d'una recuperació. Premsa en català 1939-1976

Josep Faulí
Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona, 2006

Teresa Pous

Josep Faulí, l'autor d'aquest repertori format per uns 800 títols, va ser cap de secció de política internacional del *Diario de Barcelona*, col·laborador de *Tele-estel* i primer director de l'AVUI. I també és l'autor dels llibres *Costa Brava*, *Vida de Joan Prim*, *Calaix de crític*, *L'interludi tràgic (1939-1975)*, *Les revistes culturals en català* i *Els primers quaranta anys d'Òmnium Cultural*.

El recull, ordenat cronològicament, conté un índex alfabètic de publicacions i una bibliografia extensa. A la introducció hi ha dades del fet que l'any 1939 Catalunya es va quedar sense premsa pròpia a causa de la dictadura franquista: el 25 de gener es publicà el darrer *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* i l'última edició de *La Humanitat* va sortir el 24 de gener. El període dels 37 anys sense diaris en català s'acabà el 23 d'abril del 1976, data del primer número de l'AVUI. Durant aquest parèntesi i, malgrat les prohibicions i l'exili de tanta gent de Catalunya, el món periodístic i intel·lectual català i la societat catalana van fer nombrosos actes de resistència i es van editar publicacions periò-

diques en català a dintre i a fora de Catalunya.

Les comarques van tenir un paper molt important en la publicació de la premsa catalana d'aquesta època. També hi trobem revistes editades a Santiago de Xile, a Londres, a París, a Buenos Aires, a Mèxic, a Palma, etcètera, i col·laboradors com ara Clementina Arderiu, Rosa Leveroni, Maria Aurèlia Capmany, Mercè Rodoreda, Marià Manent, Joan Triadú, Lluís Ferran de Pol, Raimon Galí...

Aquest llibre és una mostra més del treball que Josep Faulí ha fet per la incorporació, promoció i normalització de la llengua catalana als mitjans de comunicació. I una eina útil per estudiar la història de la premsa en català durant el franquisme.

Quadern de ruta

Poesia

Travesías del ausente

Luis Izquierdo
Lumen. Barcelona, 2006

Roger Costa-Pau

A manera de quadern de ruta, Luis Izquierdo (Barcelona, 1936) reuneix en el volum present, *Travesías del ausente*, prop d'un centenar de poemes seleccionats per ell mateix d'entre els sis llibres que ha publicat des del seu primer debut com a poeta el 1970: *Supervivencias*, *Ca-*

lendario del nómada, *El ausente*, *Señales de nieve*, *Sesión continua* i *No hay que volver*. Al final del llibre afegeix a la mostra catorze poemes inèdits. Ben cert que la circumstància d'una selecció pròpia confereix al volum un relligat personal. El poeta vol fer evidents les senderes per les quals ha transitat la seva poesia des del principi; camins paral·lels que a la fi acaben confluint en un mateix cabal de via doble: l'aprofundiment de la pròpia existència com a aliment per ser en el món i per ser del món, d'una banda, i l'afirmació latent del dubte com a forma de

coneixement, de l'altra. Tots els seus llibres estan amarats de referències a la història, a la pintura i al cinema, i comparteixen la reflexió crítica com a base d'un gruix temàtic recurrent. Així mateix, ironia i lucidesa són el binomi perfecte en la poesia de Luis Izquierdo. Una poesia que mai no ha abandonat la compenetració i el diàleg amb aquests poetes seus –Gil de Biedma, Gabriel Ferrater i Carlos Barral– ni tampoc la correspondència també constant amb d'altres poetes de sediment, com ara Salinas, Brodsky, Kafka i Brecht.

Radiografia de la marginalitat

Narrativa

Ketchup

Xavier Gual
Columna. Barcelona, 2006

Laura Castillo

“**Q**uètxup: salsa elaborada a base de polpa concentrada de tomàquet condimentada principalment amb vinagre, suc de llimona, sucre i sal”.

Batejada amb el nom d'aquesta salsa embafadora que a tot dona el mateix gust ens arriba la darrera novel·la de Xavier Gual, una visió literària sobre la buidor, el desassossec i la violència dels joves de l'extraradi barceloní. I com la mateixa salsa succedani del tomàquet, el relat de Gual resulta avinagrat, perquè ens obliga a encarar una realitat que no té res a

veure amb els *happy ends*, àcid en la seva radiografia dels joves i, alhora, amant amb dosis d'humor que ensucra la crítica social.

Nascuda dels viatges en trens de rodalia, la història de *Ketchup* se situa en un espai metropolità sense identificar, en una plaça que podria existir a qualsevol de les ciutats que envolten Barcelona. També el protagonista, en Miki, amb les seves bravates i la seva inseguretat crònica, el podríem trobar en molts dels joves que diàriament encreuen mirades i cops de colze per entrar als vagons dels trens de rodalia.

Amb un format molt cinematogràfic, l'autor ens mostra escenes de la vida d'aquest jove marcat pel desencís, la marginalitat i la manca d'un projecte de futur. El pes de la narració, però, recau en les paraules del mateix protagonista.

L'objectiu, com apunta Gual, és “deixar parlar aquells personatges que ningú no escolta”. Precisament aquest és un dels mèrits de *Ketchup*, atrevir-se amb l'argot en català per plasmar els diàlegs, molts cops tocant l'absurd i la incomunicació, dels protagonistes.

Xavier Gual, però, no abandona tampoc el monòleg interior que ja havia assajat amb el recull de contes *Delirium tremens* i l'utilitza per donar veu a l'elenc de personatges que envolten la vida del Miki: la mare que pateix els maltractaments del fill, el professor a punt de perdre l'esperança, el camell que li passa la droga, l'actriu porno obsessionada pel glamur i els nazis que atemoreixen immigrants i pidolaires, entre d'altres. En aquests llargs monòlegs i reflexions és on Gual aprofita per intentar comprendre el protagonista i el seu entorn, alhora que en fa una crítica social.

Curiosament, tot i que se n'ha parlat molts cops del desencís de les generacions d'avui dia, de la violència, de l'augment dels grups neonazis, de la manca de futur... no hi ha gaire literatura en català sobre el tema. Xavier Gual, mogut pel que anomena el seu “esperit de tafaner” ja ho va intuir el 2002, quan va encendre's l'espurna del que avui ja és *Ketchup*: una novel·la que posa sobre la taula alguns dels càncers que corquen la nostra societat.

Xavier Gual ha publicat 'Ketchup'. M. ÀNGELS TORRES